

Nr B 47

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen B gjorda framställning angående vissa avsättningar till budgetutjämningsfonden samt ianspråktagande av vissa medel från samma fond för avbetalning å statskulden.

(4:e avd.)

I propositionen nr B 1 har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 6 juni 1958 (bilaga 1) föreslagit riksdagen, såvitt nu är i fråga, medgiva dels att avsättning av kommunalskattemedel må ske till budgetutjämningsfonden för budgetåret 1958/59 för att där särredovisas och dels att de medel avseende tillfälliga konjunkturpolitiskt betingade inkomster, vilka avsatts till budgetutjämningsfonden för att där särredovisas, må på sätt i propositionen förordats tagas i anspråk för avbetalning å statsskulden.

I fråga om motiveringen för de sålunda framlagda förslagen har hänvisats till det vid statsverkspropositionen till årets förra riksdag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1958.

Vid sin behandling av budgetförslaget för 1958/59 framhåller departementschefen i sistnämnda statsverksproposition (bil. 1, s. 19) i fråga om statsinkomsterna bl. a., att inkomstskattetiteln visar en uppgång med 635 miljoner kronor jämfört med de aktuella beräkningarna av inkomsterna för budgetåret 1957/58 men en uppgång med endast 83 miljoner kronor i jämförelse med riksstaten för sistnämnda budgetår. Efter att vidare ha erinrat om att kommunalskatteutbetalningarna väntas minska 1958/59 jämfört med innevarande budgetår, delvis som en följd av ortsavdragsreformen, delvis på grund av minskade slutavräkningar avseende 1956 års kommunalskatt anför departementschefen bl. a. följande.

Jag vill i detta sammanhang erinra om att de nu beräknade källskatteinkomsterna på ifrågavarande skattetitel inrymmer kommunalskattemedel, som inte helt motsvaras av samtidiga förskottsutbetalningar till kommunerna. Dessa eftersläpningar i utbetalningarna uppskattas till 425 miljoner kronor för 1957/58 och 400 miljoner kronor för 1958/59. Motsvarande belopp bör enligt numera tillämpade grunder reserveras på budgetutjämningsfonden för kommande utbetalning. Å andra sidan beräknas återföring av tidigare avsatta medel ske med 250 respektive 200 miljoner kronor. Nettoavsättningen till budgetutjämningsfonden av kommunalskattemedel kan alltså nu uppskattas till 175 miljoner kronor under innevarande budgetår och 200 miljoner kronor under nästkommade budgetår.

I propositionen nr B 1 (bilaga 1) har departementschefen återkommit till frågan om berörda avsättningar. Desamma har därvid (s. 20) ansetts, i enlighet med riksräkenskapsverkets senaste beräkningar, böra upptagas till ett nettobelopp av oförändrat 200 mkr.

I fråga om ianspråktagande av vissa, till budgetutjämningsfonden för speciella ändamål tidigare avsatta medel för avbetalning å statsskulden anför departementschefen (s. 60 o. 61) inledningsvis följande.

I riksstaterna för budgetåren 1955/56, 1956/57 och 1957/58 har för avsättning till budgetutjämningsfonden reserverats vissa medel som ej ansetts böra disponeras för löpande statsutgifter. Avsättning av vissa tillfälliga, konjunkturpolitiskt betingade inkomster har för budgetåren 1955/56 och 1956/57 gjorts med sammanlagt 350 miljoner kronor, och för 1957/58 skall ytterligare 100 miljoner kronor avsättas. Den för budgetåret 1955/56 beslutade avsättningen motsvarade vad som under budgetåret beräknades inflyta till statskassan till följd av den av 1955 års riksdag beslutade höjningen av skattesatsen för aktiebolag, ekonomiska föreningar m. fl. samt av investeringsavgiftsmedel. Avsättningarna under 1956/57 och 1957/58 motsvarar enbart beräknade inkomster av investeringsavgiften. Förfarandet motiverades med att inkomsterna var betingade av stabiliseringspolitiska åtgärder och tills vidare borde steriliseras. Riksdagens beslut innebar, att beloppen skulle särredovisas på budgetutjämningsfonden samt att motsvarande belopp skulle av statskontoret överföras till ett särskilt konto i riksbanken. Det förutsattes, att å det särskilda kontot uppsamlade medel skulle, med beaktande av statsfinansiella och kreditmarknadsmässiga synpunkter, användas till att nedbringa riksgäldskontorets skulder, i första hand kontorets skuld till riksbanken, och att det skulle ankomma på riksdagen att senare, efter förslag av Kungl. Maj:t, meddela närmare beslut om tidpunkten för medlens disposition.

Rörande tekniken vid ett ianspråktagande av här ifrågavarande medel har av riksräkenskapsverket framhållits att det synes ligga närmast till hands att ett sådant ianspråktagande sker över riksstaten, vilket även syntes stå i överensstämmelse med vad som förutsatts vid utformningen av den fr. o. m. budgetåret 1938/39 tillämpade ändrade uppställningen av riksstaten. Detta skulle innebära att för berörda medel skulle för ifrågakommande budgetår få fastställas en investeringsstat för riksgäldsfonden, vilken tillgodofördes dessa medel och å vilken uppfördes ett investeringsanslag på enahanda belopp till nedbringande av riksgäldskontorets skuld till riksbanken. Vidare måste — för att det eftersträvade målet skall ernås — på kapitalbudgeten uppföras ett investeringsanslag för budgetutjämningsfonden, som anvisas med ett mot de avsatta medlens summa svarande belopp, eller också får vid sidan av statsregleringen föreskrivas, att riksgäldsfonden skall nedskrivs och budgetutjämningsfonden uppskrivas med nämnda belopp genom minskning av i avseende å lämnad kassaförstärkning av riksgäldskontoret redovisad fordran respektive av statskontoret redovisad skuld. Det senare alternativet syntes vara att föredraga.

Ett möjligt alternativ vore även ett förfarande varigenom ett mot de till budgetutjämningsfonden avsatta medlen svarande belopp föreskrevs

skola av statskontoret utanordnas till riksgäldskontoret från statskontorets konto för från riksgäldskontoret erhållna kassaförstärkningar och gottskreves riksgäldskontorets motsvarande konto. Samtidigt finge då föreskrivas, att å budgetutjämningsfonden redovisad behållning av medel avseende tillfälliga, konjunkturpolitiskt betingade inkomster skulle elimineras genom saldering å fonden.

Departementschefen förklarar sig för sin del anse det sistnämnda förfa-
randet ligga närmast till hands, d. v. s. utan anvisande av särskilda anslag på
riksstaten. Ianspråktagandet av medlen vore nämligen att betrakta som en
intern reglering mellan olika statliga fonder. Det förutsattes slutligen få
ankomma på Kungl. Maj:t att meddela för genomförandet av förslaget erforderliga bokföringsföreskrifter.

Utskottet. I enlighet med de vid 1955 års riksdag fastställda redovisningsgrunderna för fonden för reglering av utbetalningarna av kommunal-
skattemedel har Kungl. Maj:t föreslagit, att avsättning till budgetutjämningsfonden av sådana medel må ske jämväl för nästa budgetår. Förslaget tillstyrkes av utskottet. Av i statsverkspropositionen anförda skäl torde avsättningen i fråga bära beräknas till ett nettobelopp av 200 milj. kronor.

Utskottet har ej heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag att — på sätt i propositionen föreslagits — vissa, till budgetutjämningsfonden för speciella ändamål tidigare avsatta medel om tillhoppa 450 miljoner kronor tages i anspråk för avbetalning å statsskulden.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) medgiva, att avsättning av kommunalskattemedel må ske till budgetutjämningsfonden för budgetåret 1958/59 för att där särredovisas;

b) medgiva, att i enlighet med de grunder, som i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1958 förordats, de medel avseende tillfälliga, konjunkturpolitiskt betingade inkomster, vilka tidigare avsatts till budgetutjämningsfonden för att där särredovisas, må tagas i anspråk för avbetalning å statsskulden.

Stockholm den 15 juli 1958

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Ohlon, Gustaf Andersson, Ivar Johansson, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Boman, Thun, Pålsson, Bergman, Holmqvist, Sundelin och Rikard Svensson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Malmborg, Thapper, Rubbestad, Jansson i Kalix, Persson i Växjö, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, fröken Elmén, herr Cassel, fröken Karlsson, herrar Nihlfors och Lassinantti.